cija suteiks vertingos informacijos mezolito stovyklaviečių struktūros ir funkcijos klausimais. Radimvietės stratigrafija, ryškios radinių sankaupų ribos leidžia teigti, kad vėlesniais laikais radimvietės teritorijoje nevykdyta jokia ūkinė veikla, galinti pažeisti po žeme esančius sluoksnius, ji nebuvo ariama. Taigi labai tikėtina, kad didžiosios daugumos aptiktų archeologinių radinių padėtis erdvėje atspindi realias jų išmetimo ar pametimo vietas mezolite. Dėl šių priežasčių ir palyginti nedidelio stovyklos dydžio ateityje numatoma detalius tyrimus Gailiūnų 2 radimvietėje pratęsti. Galiausiai padėka skiriama LAD ir VILNIUS RADIOCARBON laboratorijai, dėl kurių iniciatyvos „Moderniausios technologijos Lietuvos archeologijai" buvo atliktas 2 medžio anglies bandinių datavimas.

2022 m. atlikti ir nesistemingi vizualiniai paviršiaus žvalgymai kai kuriose 2018 ir 2019 m. aptiktose radimvietėse Veržuvos aukštupio aplinkoje – **Šeškučių 8**, 18, 32 radimvietėse. Šeškučių 8 radimvietėje žvalgytas miško keliukas, Šeškučių 18 ir 32 radimvietėse žvalgytos miškininkų suartos kirtavietės. Šeškučių 8 radimvietėje aptiktas titnaginis gremžtukas. Šeškučių 18 radimvietėje 2 sankaupose ant atskirų kalvelių surinkti 89 titnago ir akmens radiniai ir į daug fragmentų subyrėjusi lipdytinės keramikos šukė. Šeškučių 32 radimvietėje 2 sankaupose aptikti 8 titnago ir akmens radiniai. Taip pat ne žvalgymų metu atsitiktinai rasta titnago skeltė už žvalgyto regiono ribų, Smėlynės vietovėje, ŠR Vilniaus miesto dalyje. Radinys slūgsojo Upelės upelio (kairys Neries intakas) vagoje, radinio LKS–94 koordinatės: 6069893, 587372.

Mesolithic Findspot of Gailiūnai 2

In 2022, for the purposes of scientific research, 100 m^2 were excavated in the Stone Age site of Galiūnai 2 (eastern Lithuania, Vilnius district). The upper portion of topsoil revealed an archaeological layer up to 15 cm thick and containing flint rubble and artefacts, stone artefacts and burnt animal bones, as well as clearly defined archaeological artefact clusters. The archaeological layer was formed at a depth of only 10–20 cm from the surface in fine- and medium-grain, dark- and light-grey-brown sand, above a gravelly sand horizon. The excavations also revealed 13 features of natural origin, unrelated to past human activity. The archaeological layer yielded 463 finds: 446 flint fragments and artefacts, 7 finds (flakes) of other types of stone, and 10 fragments of burnt animal bones. One of the clusters contained a number of microburins, 4 geometric microliths, and blades with signs of wear. Typological dating of the finds places the archaeological layer in the middle–late Mesolithic. AMS C^{14} dating placed this Mesolithic camp site in the range of c. 6640–6440 cal BC, which suggests that the site was in use for a short time. The archaeological layer has survived almost entirely undisturbed to the present day, and traces of the internal structure of the camp were perfectly preserved.

Tomas Ivanauskas

Šventosios 26 radimvietė

Sklypai Monciškės gyvenvietėje, Latgalos g. 14 ir 16 (Palangos miestas), patenka į Šventosios akmens amžiaus gyvenvietės (UK 1813) teritoriją, kuri siejama su 1966 m. lokalizuota 26 radimviete. Sklype Latgalos g. 14 bus užstatomas 582 m^2 plotas, Latgalos g. 16 –576 m^2 plotas, iš viso 1158 m^2 plotas.

Archeologiniai tyrimai buvo pradėti 2022 m. rugsėjo 13 d. ir pabaigti lapkričio 30 d. Tirti pradėta nuo sklypo Latgalos g. 14, jame

1 pav. Tyrimų situacijos planas: 1 – sklypo Latgalos g. 14 ribos; 2 – sklypo Latgalos g. 16 ribos; 3 – planuojamas užstatymas (netirti plotai); 4 – ištirtos perkasos; 5 – apytikris paleolagūnos kontūras; 6 – melioracijos perkasimų vietos. T. Ivanausko brėž.

Fig. 1 Situation plan of the investigation: 1 – limits of 14 Latgalos St.; 2 – limits of 16 Latgalos St.; 3 – location of planned construction; 4 – excavated trenches; 5 – approximate outline of the paleolagoon; 6 – soil disturbed by irrigation network.

ištyrus 4 perkasas, dar 3 perkasos buvo ištirtos sklype Latgalos g. 16 (1 pav.) Sklype Latgalos g. 14 ištirtos 4 perkasos: perkasa 1 – 69 m² ploto, perkasa 2 – 63,5 m², perkasa 3 – 81,7 m², perkasa 4 – 91,2 m², iš viso – 305,4 m². Sklype Latgalos g. 16 ištirtos 3 perkasos: perkasa 5 – 98 m², perkasa 6 – 92 m², perkasa 7 – 92 m², iš viso – 282 m² plotas. Iš viso detaliųjų tyrimų metu ištirtas 587,4 m² plotas (1 pav.).

Latgalos g. 14 sklypo dalyje ir į P nuo sklypo ribos buvo lokalizuota Šventosios 26 radimvietė, aptikta 1966 m. melioracijos darbų metu. Išmestose žemėse buvo surinkta daug gintaro nuoskalų ir dirbinių. Tais pačiais metais šioje vietoje buvo atlikti archeologiniai tyrimai (R. Rimantienė), ištirta 10x2 m dydžio perkasa (20 m²). 1970 m. ištirta 14x2 m dydžio perkasa (28 m²), o 1971 m. atlikti išsamūs tyrimai, ištiriant 400 m² plotą (Rimantienė R., *Akmens amžiaus žvejai prie Pajūrio lagūnos*, Vilnius, 2005, p. 457–467.) Iš viso 26 radimvietės teritorijoje buvo ištirtas 448 m² plotas. Tyrimų metu aptikta 25–30 cm storio durpinga velėna, 10–15 cm storio dumblinas smėlis, kuris identifikuojamas kaip kultūrinis sluoksnis, o po juo balto smėlio sluoksnis sietinas su pakrantės zona. Didžioji dalis aptiktų radinių buvo paviršiniuose sluoksniuose. Šių tyrimų metu aptikta 650 keramikos fragmentų, 72 titnaginiai dirbiniai ir 830 gintarinių dirbinių ir žaliavos (daugiausia aptikta gintaro nuoskalų, sagučių ir kabučių).

Nedidelės apimties tyrimai šioje radimvietėje (sklype Latgalos g. 16) buvo vykdyti 2002–2005 m. (V. Juodagalvis). 2002 m. ištirta 24 m² ploto perkasa į ŠR nuo R. Rimantienės tirtų plotų. Tyrimų vietoje fiksuotas iki 60 cm storio armuo su ruda durpe, giliau fiksuotas 15–20 cm storio gitijos sluoksnis (kultūrinis sluoksnis). Po kultūriniu sluoksniu pasiektas geltonas ir rudas smėlis. Gitijos sluoksnyje buvo aptikta smulkių medžio anglies gabaliukų, gintarinių, titnaginių radinių, taip pat ir gyvūnų kaulų bei labai sunykusios keramikos. Centrinėje ploto dalyje buvo fiksuotas sutrešęs medinis stulpas. Į V nuo tirtos perkasos kastuose šurfuose jokių radinių neaptikta (*ATL 2002 metais*, 2003, p. 6–10).

2003 m. tyrimai buvo tęsiami ir tiriama šalia ankstesniais metais ištirtos perkasos, fiksuotas 30–50 cm storio armuo, susimaišęs su ruda durpe, toliau buvo iki 40 cm storio durpė su medienos liekanomis. Po šiais sluoksniais fiksuota vidutiniškai 20 cm storio rudai pilka gitija (kultūrinis sluoksnis). Giliau išryškėjo

geltonas ir balkšvas paplautas smėlis, vietomis susimaišęs su giliau esančiomis durpėmis. Tokia pat situacija fiksuota ir tiriant aplinkinius šurfus. Šurfe 11 armens sluoksnyje aptikti 3 gintariniai dirbiniai (galbūt tai R gyvenvietės pakraštys); šurfo 12 kultūriniame sluoksnyje surinkti 9 gintariniai dirbiniai; šurfe 13 – titnaginiai dirbiniai ir keramikos, rago ir kaulo dirbinių fragmentų. Jokių konstrukcijų, židinių ar duobių pėdsakų tyrinėtame plote ir šurfuose nerasta (*ATL 2003 metais*, 2005, p. 10–15). Šventosios 26 radimvietės tyrimai buvo pratęsti 2004–2005 m. (*ATL 2004 metais*, 2006, p. 13–15; *ATL 2005 metais*, 2006, p. 9–10).

2022 m. tyrimų metu ištirtos 7 perkasos. **Perkasa 1** kasta sklypo Latgalos g. 14 PV dalyje. Perkasa netaisyklingo stačiakampio formos su nedidele išpjova R pusėje, atkartojanti planuojamą užstatymą. Tirta iki 0,75–1,5 m gylio perkasos V ir R dalyse ir iki 1,3 m gylio Š dalyje, iki 0,75–1,1 m gylio perkasos P dalyje. Perkasimo vietoje gruntas buvo iškastas iki 1,9–2 m gylio nuo žemės paviršiaus iki vamzdžio apačios. Po velėna ir 20–40 cm storio rudo humusingo smėlio, vietomis durpingo armens sluoksniu buvo atidengtas durpės sluoksnis, fiksuotas visoje perkasoje, išskyrus, įstrižai perkasą kertantį perkasimą – melioracijos griovio vietą. Durpės sluoksnis siekė 25–55 cm, po juo didžiojoje perkasos dalyje buvo atidengti smėlio sluoksniai. Perkasos PV dalyje po rudos durpės sluoksniu buvo gitijos sluoksnis – nesuardytas kultūrinis sluoksnis. Gitija buvo 7–22 cm storio su akmens amžiaus (neolito) archeologiniais radiniais. Didžioji dalis perkasoje aptiktų radinių koncentravosi perkasos PV ir ŠV dalyje – rudos durpės ir gitijos sluoksniuose, pavieniai radiniai patikti viršutiniame armens sluoksnyje, o žemiau esančiuose smėlio ir mezolitui priskiriamame juodos durpės sluoksnyje archeologinių radinių neaptikta.

Perkasa 2 buvo kasta sklypo Latgalos g. 14 PV dalyje, lygiagrečiai perkasai 1, prijungiant ją prie perkasos 1 išpjovos PR krašto. Perkasa stačiakampio formos su PR pusėje esančia išpjova, kuri atkartoja planuojamą užstatymą, tirta iki 65–85 cm gylio nuo žemės paviršiaus (H_{abs} 1,55–1,65 m). Perkasos Š dalyje buvo fiksuotas 18–30 cm storio siekiantis rudo humusingo smėlio, kartais su durpės ir pilko smėlio priemaišomis armens sluoksnis. Giliau visuose kvadratuose buvo atidengtas rudos durpės sluoksnis su gintaro nuoskalomis. Durpės sluoksnis siekė 30–40 cm ir buvo storesnis perkasos V ir R kraštuose. Beveik visuose kvadratuose durpės sluoksnyje buvo didesnių ar mažesnių pilko smėlio tarpsluoksnių ir smulkių intarpų, kurių storis neviršijo 20 cm.

Po durpės sluoksniu išryškėjo nesuardytas kultūrinis sluoksnis – rudos spalvos gitija su neolitui būdingais archeologiniais radiniais – gintariniais ir akmeniniais dirbiniais, jų ruošiniais ir fragmentais bei keramikos šukėmis. Kultūrinis sluoksnis buvo intensyviausias Š dalyje, kur jo storis siekė 15–35 cm, vidutiniškas sluoksnio storis – 20 cm. Gitija didžiojoje perkasos dalyje buvo fiksuota 45–50 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. Šis kultūrinis sluoksnis buvo fiksuotas H_{abs} 1,77–1, 98 m. Giliau buvo fiksuotas įžemis – šviesiai gelsvas smėlis. Perkasos R dalyje ir išpjovoje po velėna buvo atidengtas vidutiniškai 20–70 cm storio rudo humusingo smėlio armens sluoksnis, kuris perkasos PR pjūvyje ir išpjovos ŠR pjūvyje siekė net iki 0,75–1,2 m. Tokie stori nevertingo viršutinio grunto sluoksniai suformuoti įvairių ankstesnių žemės kasimo darbų metu, keičiant buvusį reljefą. Durpės po armens ir smėlio (gelsvo ar pilko) intarpų sluoksniai buvo atidengti visoje perkasoje, išskyrus, perkasos centrinę dalį ir šiek tiek arčiau P pusės, kur buvo fiksuotas ankstesnis melioracijos perkasimas.

Melioracinis griovys kirto perkasą įstrižai, ŠV–PR kryptimis. Gitija paplitusi perkasos Š ir P dalyse.

Perkasos P dalyje, įžemyje, šviesiai gelsvame smėlyje buvo fiksuotos 9 apskritos ir ovalios tamsaus smėlio dėmės (2 pav.). Šios struktūros buvo aptiktos 75–82 cm gylyje nuo žemės paviršiaus, H_{abs} 1,58–1,70 m. Struktūra 1 buvo fiksuota H_{abs} 1,70 m gylyje, buvusi 51x34 cm dydžio ir iki 12 cm gylio. Struktūra sudaryta iš rudos durpės, gitijos ir pilko smėlio. Struktūroje buvo aptiktos 2 gintaro nuoskalos ir gintaro skeltė. Struktūra 2 buvo aptikta H_{abs} 1,66 m gylyje, jos dydis 40x39 cm, gylis tik iki 3 cm storio. Struktūra sudaryta iš durpės sluoksnio. Struktūroje archeologinių radinių neaptikta. Struktūra 3 išryškėjo H_{abs} 1,65 m gylyje. Dėmė buvo 40x30 cm dydžio ir iki 11 cm storio, sudaryta iš rudos durpės su pilko smėlio priemaišomis. Struktūroje archeologinių radinių neaptikta. Struktūra 4 buvo atidengta H_{abs} 1,64 m gylyje, 48x43 cm dydžio ir iki 18 cm storio. Objektas sudarytas iš 8–10 cm storio durpės sluoksnio ir po ja buvusio rudo smėlio sluoksnio. Struktūroje buvo aptiktas smiltainio kaltas ar kirvis bei smiltainio nuoskala ir vertingiausias struktūroje rastas archeologinis radinys – nušlifuotu paviršiumi trapecijos formos gintarinis kabutis. Taip pat buvo rastas ir gintarinės lęšinės sagos fragmentas. Struktūra 5 išryškėjo H_{abs} 1,70 m gylyje. Struktūros dydis – 52x47 cm, gylis – iki 12 cm. Objekto užpildas – durpė su gitijos priemaišomis. Objekte buvo aptiktas vienagalis titnago skaldytinis bei titnago ir granito nuoskalos. Struktūra 6 buvo atidengta H_{abs} 1,59 m gylyje. Struktūros dydis buvo 34x25 cm, gylis siekė iki 5–8 cm, sudaryta iš durpės su rudo smėlio priemaišomis. Struktūroje archeologinių radinių neaptikta. Struktūra 7 buvo fiksuota H_{abs} 1,58 m gylyje. Objekto dydis buvo 37x36 cm, įgilinta 7–8 cm gylin. Struktūra sudaryta iš rudos durpės, be archeologinių radinių. Struktūra 8 buvo aptikta H_{abs} 1,58 m gylyje, jos dydis buvo 24x21 cm, storis siekė iki 7 cm, sudaryta iš rudos durpės, be archeologinių radinių. Struktūra 9 išryškėjo H_{abs} 1,59 m gylyje. Struktūros dydis buvo 30x28 cm, storis siekė 21 cm. Struktūra buvo sudaryta iš rudos durpės. Įsigilinus struktūroje 8 cm nuo jos fiksuoto viršaus, buvo aptiktas akmuo be apdirbimo pėdsakų. Struktūroje archeologinių radinių neaptikta. Struktūrų gruntas buvo perduotas archeobotaniniams tyrimams.

2 pav. Perkasoje 2 aptiktos archeologinės struktūros. T. Ivanausko nuotr.

Fig. 2. Features discovered in Trench 2.

Perkasa 3 buvo tirta sklypo Latgalos g. 14 P dalyje lygiagrečiai perkasai 2, prijungiant ją prie perkasos 2 išpjovos PR krašto. Perkasa netaisyklingo stačiakampio formos su PV pusėje esančia išpjova, kuri atkartoja planuojamą užstatymą. Perkasa buvo tirta iki 0,8–1,15 m gylio Š dalyje (H_{abs} 1,48–1,65 m), R dalyje tirta buvo iki 0,35–1 m gylio nuo žemės paviršiaus (H_{abs} 1,65–1,75 m). Perkasos P dalyje buvo tirta iki 0,9–1 m gylio nuo žemės paviršiaus (H_{abs} 1,47–1,57 m), o melioracinio perkasimo vietoje iki 2 m gylio (H_{abs} 0,50 m). V perkasos dalyje – 0,85–1,5 m gylio nuo žemės paviršiaus, tirta iki H_{abs} 1,13–1,6 m (3 pav.). Perkasos Š dalyje buvo

3 pav. Perkasos 3 PR pjūvis su fiksuotu kultūriniu sluoksniu. T. Ivanausko nuotr.

Fig. 3. Archaeological layers in the SE section of Trench 3.

fiksuotas 25–55 cm storio rudo humusingo smėlio, kartais su durpės ir pilko smėlio priemaišomis armens sluoksnis, vietomis siekia ir net iki 72 cm storio. Giliau glūdi 5–10 cm storio pilko smėlio tarpsluoksnis, kuris fiksuotas kai kuriose perkasos vietose. Vidutiniškai 85 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (H_{abs} 1,78 m) buvo fiksuotas rudos gitijos (išlikusio kultūrinio sluoksnio) sluoksnis, vietomis kultūrinis sluoksnis aptinkamas ir 55–70 cm gylyje, matuojant nuo žemės paviršiaus. Kultūrinio sluoksnio (gitijos) storis buvo nuo 4 iki 16 cm storio, vidutiniškai 10–15 cm storio. Vietomis į gitijos sluoksnį įsiterpia plonas gelsvo smėlio tarpsluoksnis (ne storesnis nei 5 cm). Po šiais sluoksniais 0,75–1 m gylyje buvo fiksuotas įžemis – šviesiai gelsvas smėlis. Kai kuriuose perkasos Š pusės dalyse natūralus gruntas yra tik 1,47–1,77 m gylyje nuo žemės paviršiaus. Kaip ir pirmosiose perkasose, šioje – centrinėje ir P dalyje – buvo aptiktas melioracinio griovio ir vamzdžio perkasimas.

Perkasa 4 buvo kasta sklypo Latgalos g. 14 PR dalyje lygiagrečiai perkasai 3, prijungiant ją prie perkasos 3 išpjovos PR krašto. Perkasa netaisyklingo daugiakampio formos su išpjovomis PV ir ŠV pusėse, atkartojant planuojamą užstatymą. Perkasa, priklausomai nuo paviršiaus reljefo ir natūralaus sluoksnio gylio, buvo tirta iki 0,7–1,8 m gylio nuo žemės paviršiaus. Po armens sluoksniu, kurio storis apie 50 cm, esančio sluoksnio storis dėl įvairių ankstesnių žemės kasimo darbų vietomis siekia 80–90 cm. Skirtingai nei perkasose 1–3, šioje perkasose nėra vientiso išlikusio kultūrinio sluoksnio, gitijos sluoksnis susimaišęs su durpės ir smėlio sluoksniais, dažnu atveju išlikęs tik smulkiais fragmentais, plačiai paplitusiais po tirtos perkasos Š dalį.

Perkasa 5 kasta sklypo Latgalos g. 16 PV dalyje, 9,01 m į PR nuo perkasos 4. Perkasa netaisyklingo daugiakampio formos su išpjovomis PV ir PR pusėse atkartojant planuojamą užstatymą. Paviršiaus reljefas žemėja R kryptimi, tad buvo susidurta su plonesniais armens ir XX a. judintais grunto sluoksniais. Tirta iki 0,35–1 m gylio nuo žemės paviršiaus. Perkasos vietoje reljefas buvo labai nelygus, V dalyje link R pusės reljefas žemėja nuo H_{abs} 2,06 m iki H_{abs} 1,66 m. Po armeniu buvo aptiktas maišytas rudos durpės su pilku smėliu ir juodos durpės sluoksnis su pilko ir šviesiai gelsvo smėlio

tarpsluoksniais, įsiterpusiais tarp juodos durpės ir armens sluoksnių. Archeologiniai radiniai ir kultūrinis sluoksnis fiksuotas tik V dalyje, bet anksčiau tirtų perkasų pusės.

Perkasoje 6 kultūrinio sluoksnio nebuvo aptikta, po velėna buvo vidutiniškai 45 cm storio armens sluoksnis, sudarytas iš rudo humusingo smėlio, vietomis su durpės priemaišomis. Perkasoje buvo rasta tik 2 keramikos šukės, vienagalis titnago skaldytinis, smiltainio tinklo pasvaro dalis ir 17 gintaro nuoskalų ir sagų ruošinių ir jų fragmentų.

Perkasoje 7 fragmentiškas kultūrinis sluoksnis fiksuotas tik perkasos V dalyje. Perkasos V dalyje po velėna buvo fiksuotas 10–20 cm storio rudas humusingas smėlis, kuris aptiktas tik dalyje perkasos, kitur – iškart po velėna buvo aptiktas rudos durpės sluoksnis, kurio storis buvo nuo 25 iki 83 cm (vidutiniškai 45–50 cm). Po rudos durpės sluoksniu išryškėjo šviesiai gelsvas smėlis, kurio storis siekia 7–10 cm. Žemiau glūdi įžemis.

Nustatyta, kad sklype Latgalos g. 14 yra išlikęs 5–25 cm (vietomis iki 30–35 cm) storio kultūrinis sluoksnis su akmens amžiaus (neolito) archeologiniais radiniais. Sklype Latgalos g. 16 kultūrinis sluoksnis fiksuotas tik perkasų 5 ir 7 V dalyje. Kultūrinis sluoksnis ir archeologiniai radiniai fiksuojami anksčiau išskirtos paleolagūnos vietoje. Sluoksniai susidarė tokia tvarka: paviršiuje 15–45 cm storio velėna ir durpės, po jomis 5–25 cm storio gitija – kultūrinis sluoksnis (keliose vietose siekia 30–35 cm). Kai kuriais atvejais viršutinis nevertingas dirvožemio sluoksnis yra storesnis dėl vėlesnių žemės kasimo darbų, suformuoti nenatūralūs sklypo paaukštėjimai. Durpės sluoksnyje ir kultūriniame sluoksnyje surinkta didžioji dalis archeologinių radinių. Žemiau esančiuose sluoksniuose, smėlio sluoksniuose nieko nerasta. Gyvenvietė buvo teritorijoje ant buvusios lagūnos pakrantės, daug kartų plaunama. Žmonės joje gyveno neilgai, apleista gyvenvietė vėl sudrėgnėjo, daugiau joje niekas neapsigyveno. Vėliau sluoksniai buvo apardyti vietos gyventojų, kasant durpes, melioruojant teritoriją, įrengiant betoninę tvorą su spygliuota viela, ariant laukus, kasant drenažo griovius. Pavienių archeologinių radinių aptikta ir sklype Latgalos g. 16, bet jie koncentruojasi paviršiuje, po velėna, nedideliame gylyje, ryškaus kultūrinio sluoksnio R dalyje neaptikta. Aptiktos į įžemį įgilintos struktūros – tai negilios duobutės, įleistos į baltą smėlį po kultūriniu sluoksniu, jų konfigūracija neaiški. Kultūrinio sluoksnio duobutės į šviesų smėlį įleistos labai negiliai – nuo 3 iki 18 cm. Medienos liekanos neišlikusios.

4 pav. Puodų pakraštėlių fragmentai ir puodo sienelės fragmentas su išgręžta skylute. T. Ivanausko nuotr.

Fig. 4. Rim fragments and a sherd with a drilled hole.

Keramika išlikusi prastai, šukės nuzulintos, dažnai su nutrupėjusiais tiek vidiniu, tiek išoriniu paviršiumi. Keramikos molio masėje matyti organinių ir mineralinių (grūsto akmens) priemaišų. Puodų šukės taip aptrupėjusios, kad nėra galimybės atkurti nei visos formos, nei proporcijų. Keramikos šukės, kurių paviršius išlikęs, labai mažai ornamentuotos, dažniausiai duobutėmis ir įkartėlėmis puoštos šukės. Kadangi šukių, kurių paviršius sveikas, rasta mažai,

5 pav. Detaliųjų tyrimų metu rasti titnaginiai radiniai. T. Ivanausko nuotr.

Fig. 5. Flint artefacts found during the excavation.

6 pav. Smiltainio tinklo pasvaras. T. Ivanausko nuotr.

Fig. 6. Sandstone net weight.

sunku spręsti apie gyvenvietėje paplitusius ornamentus. Pakraštėlių briaunos kai kada puoštos mažomis giliomis duobutėmis (4 pav.).

Iš titnaginių dirbinių rastos dažniausiai tik nuoskalos ir pavienės skeltės bei titnago žaliava bei retušuotos nuoskalos dirbinio fragmentas ir titnago specialios paskirties dirbinys ar jo fragmentas ir bifasinio dirbinio ruošinys ar fragmentas, titnago lancetas (?), titnago nuoskala (grąžtelis (?)). Nuoskalos menkai apdorotos, paviršius nelygintas, kartais ir nugarėlės pusė nelygi, forma dažniausiai trapecijos arba netaisyklinga, atsitiktinė (5 pav.). Be titnaginių radinių taip pat rasti smiltainio plokščių fragmentai, kai kurie naudoti kaip tinklo pasvarai, vienas ryškus tinklo pasvaras (6 pav.) ir smiltainio bei granito nuoskalos, apvalainukai, vienas smiltainio muštukas.

Didžioji dalis radinių – įvairaus didžio ir formos gintaro nuoskalos bei keletas natūralių gintaro gabalėlių ir gintaro žaliavos fragmentai. Gintarinių dirbinių aptikta gana nedaug, tai gintarinis sagutės formos karoliuko fragmentas, 29 gintarinės lęšinės sagutės (7 iš jų šlifuotu paviršiumi) ir jų fragmentai, vamzdinio karoliuko fragmentas, gintaro grandelės dalis, 2 gintariniai karoliukų fragmentai, gintarinis trapecijos formos kabutis, vamzdinio karoliuko fragmentas, 2 gintariniai karoliukų fragmentai, gintarinis trapecijos formos kabutis, gintarinis kabutis ir 4 kabučių ruošiniai. Gintarinis trapecijos formos kabutis yra šlifuotu paviršiumi, ties skylute aplūžęs (7 pav.). Iš viso archeologinių tyrimų metu rasta 271 vienetas akmeninių

7 pav. Gintaro žaliava ir dirbiniai bei jų fragmentai. T. Ivanausko nuotr.

Fig. 7. Raw amber material, amber artefacts and fragments thereof.

radinių, 354 vienetų keramikos šukių ir 865 vienetai gintaro fragmentų. Iš viso detaliųjų tyrimų metu aptikta ir inventorizuota 1490 vienetų archeologinių radinių. Kadangi didžioji dalis aptiktų titnago dirbinių yra tik nuoskalos, neturinčios aiškių technologinių bruožų, leidžiančių jas priskirti aiškiam tipui, sunku datuoti objektą. Tačiau tyrimų metu rasta nemažai keramikos šukių (354 vienetai), nors didelė jų dalis yra sudūlėjusios su nutrupėjusiais paviršiais. Šukių molio masės priemaišos leidžia tiksliau datuoti kultūrinį sluoksnį. Šukės su organinėmis priemaišomis molio masėje yra priskiriamos vidurio (antros pusės) ir vėlyvajam Narvos kultūros etapui (apie 3500–2200 m. pr. Kr.). Šukės su grūstu granitu molio masėje priskiriamos vėlyvajam neolitui ir bronzos amžiaus pradžiai.

The Šventoji 26 Findspot

In 2022, archaeological excavations were conducted in the territory of the Stone Age settlement of Šventoji, in the Šventoji 26 findspot (14 and 16 Latgalos St.). Seven trenches were excavated at the site of planned construction, a total area of 576 m^2 (Fig. 1). In the S part of Trench 2, nine circular and oval spots of dark sand were located in the sterile soil. These features were found at a depth of 75–82 cm from the surface, H_{abs} = 1.58–1.70 m (Fig. 2).

It was concluded that at the land plot of 14 Latgalos St. there is a preserved archaeological layer containing Neolithic artefacts (Fig. 3) and measuring 5–25 cm (in some places up to 30–35 cm) thick. At the land plot of 16 Latgalos St., the archaeological layer and some finds were recorded only in the W part of Trenches 5 and 7, at the site of the former paleolagoon. The stratigraphy comprised a turf and peat surface layer, 15–45 cm thick, preceded by the sapropel-rich archaeological layer, measuring 5–25 cm thick (up to 30–35 cm in some places).

Most of the finds were collected in the peat layer and the archaeological layer. Nothing was found in the sand deposit below. The settlement was located on the shore of the former lagoon, and it was subject to frequent flooding. The settlement was abandoned after a short time, became sodden, and was never inhabited again.

A few archaeological finds were also discovered at the land plot of 16 Latgalos St. However, they were concentrated on the surface, under the turf, and at a shallow depth, and a distinct archaeological layer was not detected in the E part. Only a few features were identified, namely nine shallow pits ranging from 3 to 18 cm in depth that were cut into a white sand deposit under the archaeological layer in test pit 2. Their configuration is unclear, and no trace of wood was found in the fill.

The excavation yielded the following finds: 271 stone artefacts, mostly flint and sandstone (Figs. 5–6); 354 potsherds (Fig. 4); and 865 pieces of amber artefacts and their fragments (Fig. 7). A total of 1,490 items were discovered and catalogued.

Vytautas Juškaitis

Šventosios radimvietė 22

2022 m. Šventosios akmens amžiaus gyvenvietėje (UK 1813) sklype, Sergiškių g. 19 (Palanga), atlikti detalieji tyrinėjimai ir žvalgymai, nes čia planuojama vykdyti statybos darbus. Remiantis ankstesniais tyrimais buvo žinoma, kad sklypo R dalyje išlikęs vertingas kultūrinis sluoksnis. Šiame sklype ir jo aplinkoje archeologinius tyrimus 1967 m ir 1982 m. atliko R. Rimantienė. Čia ji ištyrė 8 šurfus. Aptikta keramikos, gintarinių ir titnaginių dirbinių, pasitaikė gyvūnų kaulų ir dantų (Rimantienė R.